

BESTILL MARKAKALENDEREN FOR 2019 – SE BAKSIDEN

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET | OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 4 | 2018 | 37. ÅRGANG

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

MER INFORMASJON FINNER DERE PÅ WWW.NOA.NO ELLER FACEBOOK: NATURVERN

21.11.2018 KL. 18:00-20:00

KURS I BRUK AV HJEMMESIDEN OG KOMMUNIKASJONSSTRATEGI

STED: MARIBOESGATE 8, 5, ETG.

Bli med på kurs i www.noa.no og www.naturvernforbundet.no. Martin Ødegård fra Naturvernforbundet sentralt holder kurset som vil gi innføring i hvordan poste ulike type saker på nett og hva som er lurt å poste hvor. Hvordan få folk til å lese/besøke sidene være? Hva leses sakene våre? Hvordan får vi flest mulig til å lese sakene våre? Og hvordan kommuniserer man best med medlemmer og kommende medlemmer? NOA ønsker å arrangere kurs i hjemmesidelaging for alle frivillige og ansatte som jobber med webpublisering. Påmelding til maria@noa.no

MENNESKET OG NATUREN

**FANTASTISK BILDEFOREDRAG FRA NORSK
NATUR MED ETTERFØLGENDE REFLEKSJONER
PÅ LITTERATURHUSET**

**TORSDAG 22. NOVEMBER KL. 18.00
50,- BETALES VED ANKOMST**

NOA arrangerer møte med fotograf Ivar Bjørdalsbakke som viser bilder og snakker om sitt forhold til naturen under tittelen "Inn i naturen". Fantastiske bilder og med svært inspirerende og tankevekkende ord som følge. Etter bildeforedraget reflekterer universitetsstipendiat, filosof og forfatter Sigurd Hverven rundt menneskets forhold til naturen. Hverven er forfatteren bak boka Naturfilosofi som fikk svært god omtale da den kom tidligere i år.

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Sognsveien 231
0863 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@noa.no, www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Ingunn Lund-Vang
918 17 453
lundvanginn@gmail.com

Forsidebildet: Vinteren har senket seg over Finnerudsetervollen, midt i en svært verdifull kjerneregionen for biologisk mangfold i Marka. Herfra er det mindre enn 400 meter til funn av storporet flammekjuke og lappkjuke – to viktige indikatorarter. Foto: GA/NOA

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2018.
All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

**BLI MEDLEM
GI NATUREN EN STEMME**

MEDLEMSKONTINGENT:
Hovedmedlem: 390,-
Familiemedlem: 450,-
Student: 200,-
Førsteårskontingent for student: 50,-
Pensjonist: 200,-

Kontoret på Søndre Sandås ved Sognsvann er åpent mandag, tirsdag og torsdag, kl. 10–14.

Grevlingen er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: itGrafisk
Opplag: 6.500

LEDER

Årets siste utgave av Grevlingen handler om restaurering av skog og natur. Naturen i landet vårt er under hardt press, med ødelagt natur og tap av mangfold. Bevaring og gjenoppretting av naturverdier er viktigere enn noensinne. Tapet av mangfoldet går i stadig hurtigere tempo. Restaurering av natur er hovedtema i denne utgaven. Gjermund Andersen har skrevet om når det ikke lenger er nok med verving av gammel naturskog. Det er også nødvendig å starte med restaurering av industriskog og binde sammen de gammelskogen i Marka. Vi får også en liten innføring i restaureringsarbeid av NINAs seniorforsker Dagmar Hansen som mener det er tvingende nødvendig å forsøke å reparere eller gjenskape ødelagt natur.

Denne høsten har NOA arrangert kurs i registrering av gammelskog. Registreringskursene er svært populære og mange nye kartleggere er nå klare til å vandre ut i skogene i Oslo og Akershus, og lete etter spennende, sjeldne og truede arter. Er du interessert i å delta i dette arbeidet så kan du lese mer om kurset i denne utgaven av Grevlingen. Å lære mer om sjeldne arter gjør også skogsturen enda mer interessant!

Under et av høstens kartleggingskurs gjorde også kursdeltagerne et sensasjonelt funn av den utrydningstruete arten Storporet flammekjuke. Funnet var så stort at forskerne ble interesserte. Vi har intervjuet en av de begeistrede forskerne, og skrevet om denne svært sjeldne kjuken. Slike funn er gull verd for bevaring av skog. Utrydningstruete rødlistede arter kan nemlig stoppe hogsten av

gammelskog!

Sigmund Hågvær tar for seg temaene økologi, økofilosofi, økosofi og økonomisk økologi i dette nummeret av Grevlingen. Disse begrepene hører og leser man ofte om, men vet du hva de egentlig betyr? Her får du den beste innføringen i temaene fra Hågværs kunnskapsrike penn.

Vi byr på mye spennende og lærerik lesing i Grevlingen denne gangen. Ta også en titt på høstens aktiviteter, vi håper på å se mange av medlemmene på arrangementene våre fremover! Følg også med på NOAs Facebook-side hvor vi deler både egne og lokallagenes arrangementer.

Ingunn Lund-Vang, redaktør

Ingunn Lund-Vang.

ARTIKLENE I DENNE UTGAVEN AV GREVLINGEN

- Ny fase i vernearbeidet
- Restaurering av natur
- Økologi, økofilosofi, økosofi og økopolitikk
- Dikt
- Kurs i kartlegging av gammelskog
- Skogens gull
- Bokomtale
- Stubbesitter

TELEFONEN VÅR ER BETJENT MANDAG, TIRSDAG OG TORSDAG FRA KL 10.00 TIL KL 14.00.

NY FASE I VERNEARBEIDET

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) ønsker igangsatt en umiddelbar redningsaksjon for de siste restene av gammel naturskog i Marka, og for alle artene som hører hjemme i slik skog. Situasjonen i Oslo-marka er kommet så langt at det ikke lenger er tilstrekkelig bare å verne mer. I tillegg til å verne alle gjenværende områder med gammel naturskog er det nødvendig å starte med restaurering av industriskog og en sammenbinding av de gamle naturskogene i Marka til et landskapsøkologisk nettverk. Et slikt nettverk vil kunne fungere som spredningskorridorer for artene, og således forhindre innavl i små populasjoner.

Nyere undersøkelser viser at det er skremmende lite gammel naturskog igjen i Marka. Mens det i norske skoger fortsatt finnes 25 % som så langt har unngått flatehogst og gjenplantning til ensaldret granåker, er det tilsvarende tallet for Marka bare 14,3 %. For gammel-skogsartene betyr dette at det både blir for lite egnet levested, og at det blir for langt mellom de egnede levestedene til at det kan skje spredning og genetisk utveksling. På sikt – når de nåværende levestedene av en eller annen grunn ikke lenger er beboelig for en art – vil arten dø ut lokalt.

To nye tiltak

NOAs forslag til tiltak er

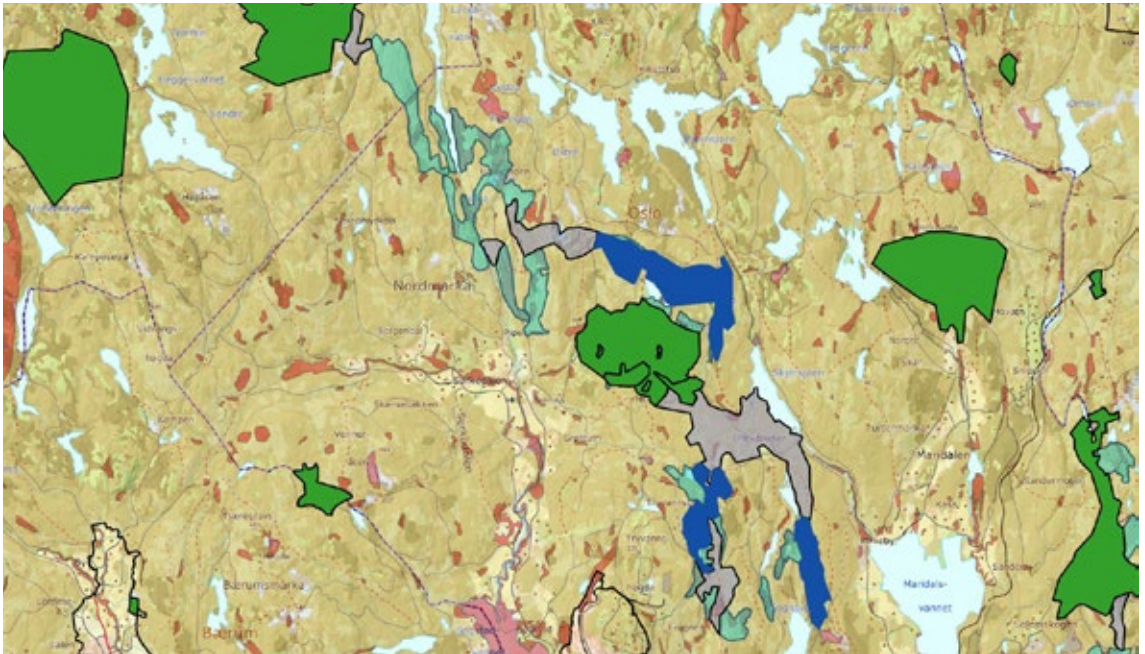
1. å opprette et stort landskapsvernområde sentralt i Marka som beskyttelse for to gjenværende kjernerregioner for naturmangfold, og
2. å knytte dette området sammen med andre vernede og verneverdige skoger gjennom etablering av korridorer og «hoppesteiner», slik at artsmangfoldet får tilbake muligheten for vandringer og genutveksling.

Nordmarka-Krokskogen landskapsvernområde:

De sentrale delene av Nordmarka og Krokskogen er en nasjonal kjernerregion for to typer naturmangfold: humid "lappkjukegranskog" (lite påvirket naturskog med mye liggende, død ved) og "tåkegranskog" (stabil fuktig skog med mye skjegglav) med tilhørende artsmangfold. Spesielt områdene rundt Spålen-Katnosa og Oppkuven, har mye gammel naturskog og mange biologisk verdifulle livsmiljøer. Disse områdene er av nasjonal betydning fordi de har miljøer som muliggjør overlevelse også for kravfulle arter.

NOAs forslag om opprettelse av Nordmarka-Krokskogen landskapsvernområde omfatter 6 eksisterende reservertater og ti forslag til utvidelser eller nye reservertater. I tillegg foreslås opprettet 6 friluftslivsområder etter markaloven innenfor landskapsvernområdet, som på sikt kan bidra til å styrke de biologiske verneverdiene. I de mellomliggende områdene foreslås det at all hogst skal foregå som plukkhogst, slik at det på sikt bygges opp flersjiktete, varierte skoger som letter artenes vandring og spredning.

NOAs forslag til et landskapsøkologisk nettverk («sammenhengende villmark») i Nordmarka

Restaureringspotensiale for Nordmarka. Naturvernrområder er illustrert i grønt, registrerte naturtyper i rødt, friluftslivsområder etter Markaloven i blått, restaureringsområder med eldre skog i turkis (befart av NOA) og potensielle restaureringsområder med hovedsakelig yngre skog i grått.

Siden situasjonen for artsmangfoldet er prekær pga. små og fragmenterte leveområder, haster det å igangsette tiltak. Ideelt sett skulle det vært innført et hogststopp i områder som kan inngå i spredningskorridorane, slik at nye hogster kan unngås mens vernearbeidet pågår. I praksis kan Oslo kommune, i egenskap av å være skogoppsyn, styre utviklingen gjennom godkjenninger av hogstmeldinger fra de berørte områdene.

I tillegg til en naturfokuset, lokal håndheving av markaforskriften etter skogbruksloven, er det et sterkt behov for nøyaktig kartfesting av de siste gamle naturskogene, og et større statlig fokus på utfordringene knyttet til fragmentering av leveområder. Det må bygges opp egnede verktøy for å kunne gjennomføre restaureringstiltak og sammenbinding av verneområder.

Begreper

Urskog: Skog som aldri er utsatt for hogst eller andre inngrep. Kun 0,5 av landets skoger kan karakteriseres som

urskog. I Marka finnes det kun et par små flekker der det kan være urskog.

Naturskog: Skog som har vært utsatt for plukkhogst tidligere, men som har reetablert urskogens struktur og artsammensetning. Teknisk sett omfatter dette gammel skog som også var gammel i 1990. Flatehogst ble først vanlig på 50-tallet, og det tar minst 60 år før den blir «gammel» i forstlig forstand, dvs. økonomisk hogstmoden.

Eventyrskog: Gammel, naturlig skog med ekstra store opplevelsesverdier. Kjennetegn: Høy alder/gamle trær; Uberørt/naturlig; Variasjon/mangfold i vegetasjonen; Terrengvariasjon; Opplevelse av vann og fuktighet; Opplevelse av historie; Særpreg (identitetsskapende); Romopplevelse.

Industriskog: Skog som er framkommet gjennom flatehogst og etterfølgende tilplanting med ett treslag. Alle trærne er like gamle og i samme utviklings-trinn. Andre begreper for industriskog:

Bestandsskog, ensaldersskog, monokultur, plantasje, åkerskog, granåker.

Plukkhogst: Hogst av hogstmodne enkelttrær, mens øvrige trær står igjen for videre vekst. Uttaket skjer av trær som er økonomisk hogstmodne (over en viss dimensjon) og av skadde trær som hemmer mindre trær av bedre kvalitet. Foryngelsen foregår i hovedsak naturlig. Plukkhogd skog får en flersjiktet struktur, de små trærne vokser opp i skyggen av eldre, og får derfor en svært god virkeskvalitet.

Mens flatehogst skjer når hele bestandet er hogstmodent – etter 60 til 100 år – skjer plukkhogsten når det finnes tilstrekkelig med hogstmodne enkelttrær.

Prioriteringer i skogvernet

Naturvernforbundet, sammen med WWF og SABIMA, har sendt inn følgende forslag til prioriteringer i arbeidet med skogvern:

1. At de mest verneverdige områdene vernes først. En del av disse er listet opp i rapporten «Skogkur 2020» fra WWF, SABIMA og Naturvernforbundet.
2. Prioritering av kjerneregioner for ulike skogtyper; områder der disse skogtypene har sine tyngdepunkt.
3. Prioritering av store områder – viktig for langsiktig overlevelse for mange arter.
4. Opprette restaureringsområder mellom og inntil eksisterende reservater
5. Sikre verdiene i INON-områdene (Inngrepsfrie områder i Norge). Disse er ofte på høyde med verdiene i reservatene.
6. Etablering av «økologiske krabbefelt», sammenhengende gradienter fra lavlandet og opp i høyden, slik at artsmangfoldet har mulighet for å tilpasse seg endrede klimatiske forhold.

Verneforslaget for Nordmarka-Krok-skogen LVO bygger på prinsippene i punkt 2, 3, 4 og delvis 6 i listen over.

Landskapsvernområde som instrument

Verneformen landskapsvernområde har vært foreslått for Markaområder helt siden de store konfliktene om Marka i 1969-71 og i Miljøverndepartementets forslag til Flerbruksplan for Oslomarka fra 1976. Imidlertid har vernemyndighetene valgt å ikke gå videre med slike forslag i skog, da lovhjemmelen i den tidligere naturvernloven ga føringer om at skogbruk skulle kunne videreføres i landskapsvernområder. Dette ga store utfordringer i den daglige forvaltningen innenfor rammen av et industriskogbruk.

NOA mener landskapsvernområder nå er aktuelt ut fra to forhold:

- Med naturmangfoldloven av 2009 er pågående virksomhet (f.eks. skogbruk) tillatt, men det kan gis pålegg om en bestemt skjøtsel, f.eks. at kun plukkhogst benyttes og at det utarbeides skjøtselsplaner som fremmer reetablering av en mer naturnær skogstruktur
- Erstatningsordningene etter naturmangfoldloven omfatter nå alle verneformer, også landskapsvernområder. Dvs. at evt. redusert inntekt kan erstattes og skjøtselstiltak finansieres av myndighetene.

Med landskapsvernområde kan en oppnå et resultat som ligger mellom ordinært skogbruk og naturreservat. Det gir mulighet for en aktiv skogskjøtsel som gir en rekke fordeler for skogeieren og for samfunnet. Den samme verneeffekten kan oppnås med reservatvern, men vi har ikke tradisjon å verne større, påvirkede områder som reservater, og det er usikkert om hjemmelen kan strekkes til å etablere verneområder der restaurering er hovedformålet.

Plukkhogst gir fordeler for alle – også for skogeieren

Skogbruk basert på naturens premisser, med kontinuerlig skogdekke, i hovedsak naturlig foryngelse, med

gjentakende, kvalitetsbaserte utvalgshogster og kvalitetsproduksjon gjennom konkurranse mellom store og små trær, og med sein ungdomstilvekst, vil gi et løft for skogbruket, økonomisk og miljømessig.

Med et slik skogbruk produserer vi like mye tømmer, men fordelt på færre og større stokker av høyere kvalitet, og med nær gratis foryngelse av skogen. I stedet for en snauflate, står vi etter hogsten igjen med et verdifulle restbestand som raskt kan levere ny økonomisk gevinst. Og vi slipper å hogge trær som er så små at de belaster økonomien i driftene. Et nytt skogbruk basert på fleraldrede skoger og utvalgshogster vil være rasjonelt og lønnsomt for skogeieren, mer natur-, miljø- og klima-

vennlig, være mer robust mot et våtere, varmere og villere klima og gi et bedre råstoff for enhver tenkelig produksjon.

Fokuset innen et nytt skogbruk må, for skogeierens del, være på økonomien. Merkostnadene for å plukke enkelttrær i stedet for å meie ned alt ligger i størrelsesordenen 20 -25 %. Dette mer enn oppveies av gjennomsnittlig grøvre tømmer og en større andel sagtømmer i driftene. I tillegg spares store utgifter til planting - og rydding og tynning blir mindre arbeidskrevende.

Flersjiktete skoger er mer stabile mot vind, motstandsdyktige mot råte, og de gir vesentlig bedre tømmerkvalitet. Et kontinuerlig skogdekke er bra for skogens planter og dyr, for friluftslivet, og ikke minst for klimaet.

EKSTRAORDINÆRT ÅRSMØTE I NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Det innkalles med dette til ekstraordinært årsmøte i NOA,
tirsdag 26. februar kl. 18.00.

Lokale for det ekstraordinære årsmøtet vil bli annonsert på NOAs hjemmeside
(www.noa.no) senest 14 dager før møtet.

Årsmøtet er NOAs høyeste organ, og alle medlemmer som har betalt kontingent for 2019 har møte- og stemmerett.

SAKSLISTE

1. Konstituering av møtet
2. Valg av møteleder, referent og underskriver av protokollen
3. Behandling av forslag til nye vedtekter for NOA

Styret i NOA har nedsatt et vedtektsutvalg som skal fremme forslag om reviderte vedtekter for foreningen, basert på de nye vedtekene for Norges Naturvernforbund, vedtatt på Landsmøtet i 2018. Forslaget fra utvalget vil bli lagt fram til drøfting for lokallagene, og bli lagt ut på NOAs hjemmeside (www.noa.no) før jul. Styret behandler saken i januar og utarbeider sakspapirer som sendes lokallagene og legges ut på hjemmesiden senest 14 dager før møtet.

Styret ønsker alle VEL MØTT!

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

RESTAURERING AV NATUR ER NØDVENDIG

Menneskelig arealbruk har nådd slikt omfang at det rett og slett ikke lenger er nok å bevare det vi fortsatt har igjen av natur. I tillegg er det nødvendig å forsøke og reparere eller gjenskape noe av det som er ødelagt. Det blir rett og slett nødvendig å restaurere natur. Økologisk restaurering betyr å gjøre tiltak for å gjenopprette økosystemer eller populasjoner som er forringet, forstyrret eller ødelagt, slik at økosystemet igjen kan fungere som hjem for arter og fortsatt produsere viktige øko-

systemtjenester.

Men hva betyr dette egentlig i praksis? Det er jo ikke mulig å produsere natur som hvilken som helst vare. Et helt klart premiss for all restaurering er at det beste for biologisk mangfold er å bevare det som finnes, det vil si unngå å ødelegge natur. Men i den virkelige verden er ikke det alltid mulig. Da blir det nødvendig å supplere med økologisk restaurering. Det er egentlig to hovedtyper av situasjoner der dette kan være løsningen:

Dagmar Hansen er seniorforsker hos NINA ved Terrestrisk avdeling, med restaureringsøkologi, arktisk og alpin vegetasjon, naturinngrep og forvaltning som kunnskapsområder.

I Finland har de lite gammel skog. Derfor brenner de skog og lager rotvelter i ung skog for å gjenopprette habitat for arter som trives best i gammel skog.
Foto: Dagmar Hansen

1. Restaurere natur som allerede er ødelagt. Aktuelle tiltak kan være å gjenopprette livsmiljø for trua arter (som for eksempel å lage rotvelter, felle trær og øke mengden død ved i skog), spre individer av sjeldne arter (for eksempel flytte kvister med en sjelden lav fra et sted der den en vanlig eller til et sted der den ikke finnes), eller det kan være å fjerne veger eller andre tekniske inngrep som fragmenterer leveområder.
2. Begrense naturødeleggelse når det er besluttet nye utbygginger. Det finnes eksempler på at god planlegging og høy fokus på biologisk mangfold ved bygging av veger og kraftverk kan gjøre prosjektene «mindre ille» for biologisk mangfold. Problemet her er at myndighetene ikke har virkemidlene for å sette tydelige krav til utbyggere, eller de utnytter ikke de virkemidlene de har. Her er det mye å gå på – og som det heldigvis også forskes på.

I Norge i vi ganske ferske i restaurerings-«gamet», sikkert mest fordi vi alltid har hatt så mye natur og ikke sett problemet med tap av områder, men nedover i Europa og andre deler av verden er restaurering av natur mye vanligere. I Norge har naturrestaurering for alvor kommet på dagsorden det siste 10-året, av mange grunner: Presset mot natur øker og også hos oss er det tydelig at arealpress fører til tap av biologisk mangfold. Dessuten har Norge forpliktet seg til konvensjonen om biologisk mangfold, som slår fast at alle land skal restaurere ødelagt og forringet natur. I lovverket er også restaurering kommet inn, spesielt i Vannforskriften («ødelagte vannforekomster skal restaureres så de får god økologisk tilstand»). Naturmangfoldloven sier at dersom verdier i verneområdene blir forringet skal det gjøres restaurering. Dessuten er det flere lover og forskrifter som har formuleringer om å ta vare på, eller unngå unødige ødeleggelse av natur.

Grøfting av myrer ødelegger naturlig drenering, endrer livsmiljø for arter og fører til utslipp av klimagasser. Fylling av grøfter kan på sikt gjenopprette naturlig myrmiljø.
Foto: Dagmar Hansen

Utgangspunktet for vellykket restaurering er kunnskap om økologi og sammenhenger i naturen. Men slike prosjekter foregår i et mye større sammenheng, der økonomi, politikk, arealbruk og interessekonflikter spiller inn. Ofte er det viljen til å prioritere restaurering det skorter på. Dersom et område skal restaureres er det nemlig en del andre ting det samme arealet ikke kan brukes til, for eksempel skogbruk, torvuttak eller boligbygging. Restaurering av natur altså et verdispørsmål, der kommuner, utbyggere, innbyggere og politikere må se fordelene av og være interessert i å ta langsiktige valg i favør av natur og økosystemtjenester.

Restaurering av natur nytter. Det finnes etter hvert mange prosjekter som kan vise til at arter og naturområder som får en «boost» i form av slike konkrete restaureringstiltak på sikt klarer å gjenopprette naturlige prosesser. Arter kommer tilbake, myrer gjenopptar evnen til å binde karbon, vegetasjon etablerer seg på

nytt, jorda gjenoppretter næringsbalansen. Men det tar tid. De skogene og myrene som er ødelagt har ofte tatt hundrevis av år å bygge opp og da tar det selvfølgelig også svært lang tid å etablere disse (eller noe lignende). De restaureringstiltakene som gjennomføres skal bidra til å få systemene tilbake på rett kjøll, slik at artene og de økologiske prosessene på sikt utvikler seg.

Det er viktig å overvåke de restaureringsprosjektene som settes i gang slik at man kan måle om man er på rett veg og at man kan lære av gode (og dårlige) erfaringer. Da vil restaureringsprosjektene bli stadig bedre og mer effektive. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har et strategisk instituttprogram om restaurering, der vi mellom annet sammenstiller både praktiske og vitenskapelige erfaringer om norske restaureringsprosjekter. Resultatene skal sammenstilles i løpet av 2019 og skal deles med alle som er interessert i å lære og gjennomføre restaurering av natur i Norge.

I det tidligere Hjerkinnskytefelt fjernes vegger og militære installasjoner for å gjenopprette naturområder. Området ble i april 2018 vernet som nasjonalpark.
Foto: Dagmar Hansen

ØKOLOGI, ØKOFILOSOFI, ØKOSOFI OG ØKOPOLITIKK

For 50-70 år siden var faget økologi en bortgjemt disiplin for spesielt interesserte. Nå danner økologien grunnlaget for å stake ut en ny kurs for fremtiden – både nasjonalt og globalt. For å «redde verden» trenger vi både nøktern kunnskap om hvordan naturen fungerer (ren økologi), et verdifilosofisk grunnlag for nye holdninger og verdivalg (økofilosofi og økosofi), og praktiske retningslinjer for en naturvennlig politikk (økopolitikk).

Økologi er læren om naturens struktur og funksjon. Den beskriver for eksempel næringskjeder på land og i vann, viser at hver art har sin nisje, belyser at visse arter er særlig viktige for å opprettholde helheten, eller forklarer hvordan samfunn kan endre seg forutsigbart gjennom suksesser. Økologien som fag er rent beskrivende, og er ikke normgivende eller vurderende.

Økofilosofi er økologiens filosofi. En av grunnleggerne var den norske filosofen Arne Næss. Et sentralt poeng er at helheten er mer enn summen av de enkelte delene. Ved å forstå helheten kan man få innsikt i hvordan økosystemer kan opprettholdes på lang sikt. Ifølge Store norske leksikon er økofilosofien rent beskrivende, og heller ikke den normativ. Skal vi følge leksikonets definisjon, ligger økofilosofien svært nær økologien, som jo også prøver å forstå helheten. Den normative varianten, altså filosofien om hvordan vi bør omgås naturen, mener

leksikonet skal forbeholdes økosofien (se under).

Egentlig er jeg litt overrasket over leksikonets påstand om at økofilosofien ikke er normativ. Min erfaring er at mange legger noe normativt i begrepet økofilosofi, altså en veiledning om hvordan man bør behandle naturen, og om hvordan man kan leve et naturvennlig liv. Man går da fra er til bør, ut fra to verdsett: For det første en respekt for naturens egenverdi, som innebærer at alle arter har rett til å utfolde liv. For det andre vår egeninteresse i at naturens prosesser fungerer, for eksempel i form av økosystemtjenester. At økofilosofi-begrepet kan brukes normativ kommer godt fram i boka «Arven og gleden – et festskrift til naturen», som ble utgitt i 2010 av «Råd for øko-filosofi» (Tapir Akademisk Forlag). Her finner vi blant annet «Stetind-erklæringen», som oppfordrer til et naturvennlig levevis. Den sier blant annet:

Foto: Pixabay.

- Natur og menneske utgjør en helhet og et skjebnefellesskap.
- La denne forståelsen prege våre valg, både som enkeltmennesker og som fellesskap.
- Vi vil finne gleden ved å leve naturvennlig.

Boka «Arven og gleden» oppfordrer oss til å si farvel til forbrukskulturen og lar oss forstå at en naturvennlig samfunnsutvikling er det eneste reelle alternativ. Hvis viljen til å leve naturvennlig kommer innenfra, kan man oppleve glede ved å velge vekk en miljøødeleggende livsførsel. Det er et fint poeng.

Økosofien er klart normativ, og noen vil mene at mye av det som er sagt ovenfor hører hit. Kjernen i økosofien er dypøkologien, utviklet av Arne Næss. Den hevder at alle arter og økosystemer har verdi i seg selv, og ikke bare ut fra den nytte de har for mennesket. Et slikt syn forplikter og betyr at mennesket og menneskeheten må tilpasse seg etter naturens krav og tålegrenser. Næss utvider solidaritetsbegrepet fra slekt og medmennesker til hele menneskeheten, og til slutt til det globale økosystemet. Han påpeker at menneskenes antall for lengst overgår klodens bæreevne. Vårt forbruk burde begrenses til såkalte vitale behov. Et favorittuttrykk hos Arne Næss er «Et rikt liv med enkle midler». Det prøvde han selv å praktisere, blant annet ved å tilbringe mye tid på den enkle hytta si Tvergastein oppunder Hallingskarvet.

Økopolitikk er en politikk hvor vi omsetter økologisk kunnskap og visdom i praksis, og lever i likevekt og harmoni med naturen. Det innebærer blant annet at vi bevarer artsmangfoldet, at naturens tålegrenser ikke overskrides, og at naturens økosystemtjenester opprettholdes. I det siste har for eksempel pollinerende insekter fått stor oppmerksomhet. Klimatrusselen viser at vi er på alvorlig kollisjonskurs med økosystemene på global basis. Det krever en radikalt ny energipolitikk.

Begrepet økopolitikk ble introdusert her til lands av de to økologene Ivar Myrsterud og Magnar Norderhaug i det europeiske naturvernåret 1970. Deres artikkel «Økopolitikk – naturvernets nye dimensjon» i tidsskriftet Norsk Natur var virkelig fremtidsrettet og kan med utbytte leses den dag i dag!

Stø kurs?

Norsk politikk har imidlertid stø kurs i en helt annen retning. Hvor er måteholdet? Hvor er gleden over et enklere liv?

Dikt

Sigmund Hågvar

KJÆRE NATUR

Du har vist meg din prakt. Og din sårbarhet.
Jeg har vært på innsiden av deg og opplevd ditt myldrende mangfold.
Beundret tusenbeinets selvfølgelige orden på sine bein.
Dvelt ved sneglens stoiske vandring over et blad.
Blitt kjent med de minste aktørene i jordsmonnets mørke verden:
Undret meg over middenes langsomme kravling der nede, og sett nematoder sprelle hvis de forstyrres i sitt arbeid med å lage jord.
Jeg har sett og hørt hvordan fuglene flokker seg på instinkt i forblåste høstdager.
Og at de vender jublende tilbake mens villblomstene pynter marken.
Jeg har sett tunge men spenstige hvaler kaste seg opp og ut av vannet.
Fugler som bolttrer seg av fryd i luftrommet.
Maur som beslutsomt bærer sin barnål til tuen.

Men kjære Natur, du er skadet nå.
Dine eventyrlige korallrev skinner ikke lenger.
Dine tropiske skoger er brutalt meiet ned.
Bare rester står igjen.
Og den elegante albatrossen som selv i storm sirkler hele Antarktis rundt, den har magen full av plast.
Nå renner artene ut av naturens skattkiste.
Naturens hemmeligheter blir borte før vi lærer dem å kjenne.
Nå lider du, Natur.

Og jeg lider for ditt tap.
Din prakt, ditt mylder, din skjønnhet – og din trygge stabilitet.

Jeg roper fra innsiden av deg.
For jeg kjenner deg godt nok til å målbære dine lidelser.
Noen må gjøre det.

KURS I Å KARTLEGGE GAMMELSKOG

«To tredjedeler av gammel-skogen står fortsatt uten vern.»

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har de siste to årene arrangert populære kurs i kartlegging av gammel-skog for biologistudenter og for andre som bryr seg om naturen. Målet med kurset er å deltagerne kunnskap om de viktigste indikatorartene i gammel-skog og hvordan man registrerer disse. Deltagerne lærer konkrete metoder for å kartlegge og bevare de siste gammel-skogene i Marka. NOA ønsker også å danne en gruppe kartleggere som kan dra på artsregistreringsturer sammen.

Innhold på høstens kurs gikk ut på struktur, økologi og truede arter i gammel-skogen i Katnosa-Spålen naturreservat nær Finnerudseter. Her ble det blant annet ble det funnet et enormt eksemplar av storporet flammekjuka. Arten er oppført som kritisk truet på rødlista og kun kjent fra 6 lokaliteter i Norge. Dette nye funnet har vakt oppmerksomhet blant biologer, og Norsk Institutt for naturforskning har søkt om tillatelse til å ta en prøve av eksem-

plaret for å forsøke å spre den nye til lokaliteter.

NOA har lenge arbeidet spesielt for vern av Markas siste eventyrskoger, og en viktig del av dette arbeidet er å formidle kunnskap om naturmangfoldet som gjør Oslo så unikt. 80% av alle registrerte arter i Norge finnes i Oslo kommune, og det gir forvaltningen et særlig stort ansvar for å bevare disse. Men til tross for at 1120 arter er oppført på Rødlista, er det kun utviklet handlingsplaner for 12 av disse. Kun 2 har sitt leveområde i skogen.

I høst har vi arrangert populære kartleggingsturer for deltakerne og andre som ønsker å bli med ut i felt, til blant annet Sørkedalen i Oslo, Lommedalen i Bærum, Kjekstadmarka i Røyken, Østmarka og Nesodden. Til sammen har det blitt gjort rundt 90 funn av rødlistede arter i de ulike områdene vi har befart, og det er urovekkende å se hvor ufullstendig og mangelfullt kunnskapsgrunnlaget som ligger

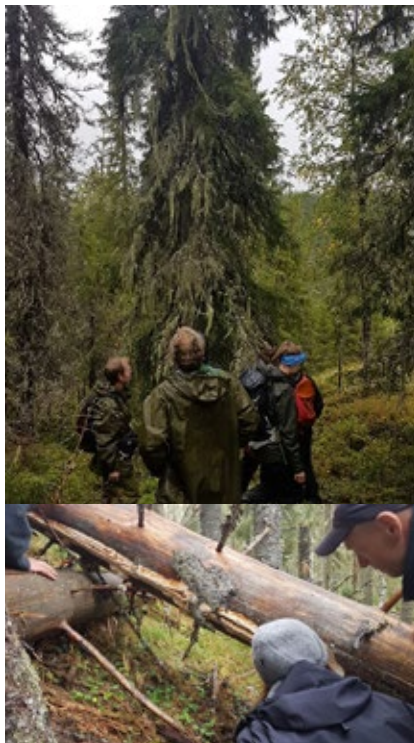
Fra et av høstens kartleggingskurs med mange deltagere. Her letes det etter sjeldne arter som studeres og registreres.
Foto: Luka Natassja Olsen

til grunn for skogforvaltningen i Norge er. Marka er det eneste naturområdet som har sin egen lov ment for å sikre grensene, og bevare den rike og varierte naturen, men loven omfatter ikke skogbruket.

Byrådet har laget en ny plan for forvaltning av kommuneskogene i Marka, hvor gamle trær skal få stå, døde trær skal bli liggende og driftsformen går fra flatehogst til plukkhogst med hest. Dette er gode nyheter, men kommunen eier kun 10% av Markas areal, og to tredjedeler av gammelskogen står fortsatt uten vern. Det haster med å sikre de siste restene av disse verdifulle skoger.

Vil du bli bedre kjent med skogens arts mangfold og samtidig gjøre et viktig bidrag til naturvernet i Oslo? Send en mail til siri@noa.no for å bli satt opp mailinglisten hvor vi sender ut informasjon om de kommende utfluktene.

Huldrestyr er en av de sjeldne artene som kan stoppe hogst i gammelskogen.
Foto: Luka Natassja Olsen

Fantastisk funn av den sjeldne arten Storporet flammekjuke på et av høstens kartleggingskurs. Funnet ble gjort i Katnosa-Spålen naturreservat.
Foto: Luka Natassja Olsen

Av Siri Tollefsen og Ingunn Lund-Vang

SKOGENS GULL

Det nye funnet av storporet flammekjuke beskrives som intet mindre enn sensasjonelt. Og det artige er at det var på et registreringskurs av gammelskog i regi av NOA at dette sjeldne funnet ble gjort.

Spålen-Katnosa naturreservat ble opprettet i 1995, og er Nordmarkas største. Blant vide åser, myr og vann er dette et av de få områdene uten tyngre tekniske inngrep. Blant bratte skrenter og forkastninger finnes det fortsatt eventyrskog som har fått stå i fred, og det er ikke rart at NOA stadig vender tilbake til reservatet for å arrangere det årlige kurset i kartlegging av gammelskog. Årets artsjakt her resulterte i et storartet funn av en av de mest sjeldne og truede soppartene i Europa. Den storporede flammekjuken som ble funnet bestod av et stort fruktlegeme på ca. 2 meter og flere små.

Storporet flammekjuke (*Pycnoporellus alboluteus*) er en iøynefallende art med sine flammende og flotte farger. Den har fått navnet etter de store porene med kantet-labyriske vegger og den skarpe flammefargen i oransjegule, safrangule og mørke

oransje nyanser. Den vokser i middels store (20-40 cm) til store (opptil 1 meter) langstrakte flak som gjerne strekker seg langs stokken. Artsdatabanken omtaler den som en «urskogsart». Den har sitt hjem i fuktig, rik urskogs nær granskog med høy kontinuitet i død ved, der den er en nedbryter. Arten har økologiske krav som gjør den svært sårbar for hogst og andre inngrep. Kjuken er oppført som kritisk truet (CR) på Rødlista 2015, og er kritisk truet i Norge og Sverige.

– Storporet flammekjuke er et sjeldent syn i hele Europa. I Norge er den kun funnet 6 steder tidligere, forteller Jenni Nordén, forsker hos NINA - Norsk Institutt for Naturforskning. – Funnet som ble gjort av NOAs registreringskurs i september, viser at den storporede flammekjuken fremdeles trives godt ved Finnerudseter.

– Det har vært 2 funn av storporet flammekjuka i Norge i år, men dette var det eneste funnet som bestod av fruktlegemer i god stand. Eksemplaret som NOAs registreringskurs fant har store og modne fruktlegemer som er kremfargede nær poreoverflaten. De unge fruktlegemene som fremdeles vokser i tykkelsen er oransje, forklarer Jenni Nordén.

– Funnet gav oss muligheten til å samle inn en bit av fruktlegemet. Gjermund Andersen gav oss en prøve som er veldig verdifull på to måter. For det første kan vi bruke den ved forsøk på å etablere en laboriekultur av mycelium som vil gjøre det mulig å flytte arten til nye trestokker og nye områder senere. Hensikten er å hjelpe den kritisk truede arten for å overkomme begrensningen til spredningen og strekket til gammel granskog hvor den foreløpig ikke er til stedet. I tillegg kan vi også sekvensere en prøve og da kan vi få en referanse sekvens for å identifisere likheten i arten i miljø DNA prøver som er samlet i andre prosjekter.

Det første funnet av storporet flammekjuka ble gjort på Evenstad i Østerdalen (Hedmark) i 1886, men denne lokaliteten antas å være utgått da skogene her har blitt gjort om til plantasjeskog. I 2001 var arten antatt utryddet da den ble funnet på Romerikåsene (Oppland og Akershus), og dette er de eneste kjente forekomstene i dag. Her er den registrert på 10-20 ulike læger, og området antas å ha den største populasjonen som er kjent i Europa. Dette gir Norge et internasjonalt ansvar for å sikre artens overlevelse, men redusering og fragmentering av gammel naturskog gjør at det er svært få steder igjen hvor arten kan vokse.

– Storporet flammekjuka deltar i nedbrytningen av skog, og bidrar dermed til skognæringen og karbonsyklusen, samt jordformasjon i skogens økosystem, som andre skognedbrytende sopper. Vi vet ikke enda helt virkningene av at arter som storporet flammekjuka blir utryddet, sier Jenni Nordén. – Det vi vet er at arten er en langsom nedbryter. Det betyr at karbonet som er lagret i granstammene vil slippes ut i atmosfæren i et litt høyere tempo hvis storporet flammekjuka er fraværende.

Mycelium er den vegetative delen hos sopp, bestående av et mangegrenet nettverk av trådlike hyfer som vokser under jorden eller inni en annen substans. Soppens velkjente fruktlegeme er bare den reproduktive, sporebærende delen av soppen. Den består også av hyfer, men betraktes som adskilt fra mycelet.

Bilde av det spektakulære funnet gjort av NOAs registreringskurs. Storporet flammekjuka er en av de mest sjeldne kjukene som urskogen eller gammelskogen har å by på. Dette store eksemplaret med store og modne fruktceller er kremfarget nær poreoverflaten. Foto: Oda Sofie Dahle

Storporet flammekjuka er en velkjent indikatorart for artsrike skoger. Den vokser på døde grantrestokker, og har faktisk en særegen lukt som du kan kjenne på litt avstand. Storporet flammekjuka er en følgeart til rødbrandkjuka (*Fomitopsis pinicola*). Noas kartleggere undersøker her den sjeldne kjuken.

Utrydningstruete arter som storporet flammekjuka kan stoppe hogst av gammelskog! Dette prakt eksemplet av arten stoppet hogsten i Storflåtaflaka (Store Sinnera) i 2014. Skogeieren ante ikke hvilke verdier som befant seg i området – heller ikke skogoppsynet. Foto: NOA

BOKOMTALE – DUFTEN AV SKOG

I over 30 år har Jørn Viumdal brukt naturens kunnskap i arbeidet med å forbedre arbeidsmiljøet og innneklimaet rundt oss. Nå gir han ut en bok om hvordan vi kan gjenskape naturens kraft inne.

Lider du av naturmangel? Dette begrepet introduserer Jørn Viumdal i boken «Skoglufteffekten». I boken skriver han «Naturmangel er en reell sykdomsfaktor. Skogluft er en kur. Begge deler er vitenskapelig bevist». Mange mennesker i dag tilbringer 90% av livet sitt innendørs. Symptomer på naturmangel er blant annet stress, hodepine, trøtthet, utslitthet, hudproblemer og luftveisinfeksjoner.

Hva er så skoglufteffekten? «Mennesket er skapt til å være å være ute i naturen, ikke sitte inne foran dataskjermene», ifølge Viumdal som vil hente naturen inn siden vi tilbringer så mye tid innendørs. Viumdal er partner i firmaet BioOffice og har i mer enn 25 år jobbet med å forbedre innemiljøer ved hjelp av grønne planter. Han har også stått for den praktiske gjennomføringen av et forskningsprosjekt i regi av Universitetet i Ås. I dette forskningsprosjektet så man blant annet på effekten av å bruke planter i innemiljøet.

20 års norsk forskning med rundt 2000 mennesker involvert viser at riktig lys og riktige planter innendørs gir god helseeffekt for barn og voksne. Man blir mer opplagt, får økt konsentrasjon, takler stress bedre, får styrket immunforsvar, og mindre hodepine og følelse av «tung- het» i hodet. Naturmangel er et universelt problem, og spesielt i Norge hvor vi allerede har en stor tilknytning til naturen noe som gjør at behovet er enda større enn i andre land, mener Viumdal. Dette gjelder spesielt for storbyer.

Viumdal støtter seg også på NASA sin forskning om forbedring av luftkvalitet. Forskingen viser at gevinsten ved en tur i skogen er over når du kommer hjem, men en mer varig effekt kan opp-

nås ved å bringe naturelementer inn i hjem, kontor og andre steder vi oppholder oss mye.

I boken får du den enkle oppskriften på hvordan du tar naturen inn der du oppholder deg til daglig, og en av mulighetene er å lage en plantevegg i stuen. Det er plassbesparende i forhold til å ha 20 planter stående forskjellige steder i huset. Vertikale plantekasser monteres til en vegg og kan ha plass til 20 planter. Samler man alle plantene på et sted kan dagslyslamper benyttes for å oppnå riktig effekt. Luftrensende planter som svigermorstunge eller fredsliljer anbefales, eller planten gullranke fordi den vokser raskt. En plantevegg krever verken grønne fingre eller mye arbeid, litt vedlikehold og vanning hver tredje uke tar ikke mer enn 10 minutter, ifølge Viumdal.

«Naturmangel tapper oss for krefter» skriver Viumdal i boken. «Vi må ta naturen tilbake til våre nærmeste omgivelser».

«Vi har gått inn og låst døren, og gjort naturmangel til normaltillstanden.»

Jørn Viumdal

«Skoglufteffekten. Naturens kraft innendørs» av Jørn Viumdal (Panta Forlag) er en interessant og informativ bok med mye fakta og forskningsdata om planter, lys og mennesker. Her får du oppskriften på hvordan du får bedre innneklima. De dokumenterte fordelene med planter inne er blant annet bedre konsentrasjon og ro, lavere stressnivå og mer motstandsdyktighet mot stress.

SETT OG SAKSET
av Ingunn Lund-Vang

Ønsker forslag til nye verneområder fra fylkesmennene

Fylkesmennene skal nå forslå konkrete områder som kan være aktuelle for de kommende supplerende verneplanene. Naturfaglige evalueringer fra Norsk Institutt for naturforskning (NINA) i 2010 og 2012 viste at eksisterende verneområder i Norge ikke i tilstrekkelig grad dekker ulike naturtyper og natur som er truet. Dette er bakgrunnen for at Stortinget besluttet i sin behandling av naturmangfoldmeldingen at det skal gjennomføres et begrenset supplerende vern for å gi norsk natur tilstrekkelig beskyttelse. Nå får fylkesmennene oppdrag fra Miljødirektoratet om å starte dette arbeidet. Arbeidet med supplerende vern vil skje i to faser. Fase 1 starter nå ved at fylkesmennene på bakgrunn av naturfaglige kriterier foreslår områder som kan være aktuelle for supplerende vern. Fase 2 er gjennomføringen av de konkrete verneplanprosessene.

Fra regjeringen.no. 01.11.2018

Stubbesitter

ET BEDRE SVAR?

Noen av oss har det visst gjerne slik at den rette replikken eller svaret først kommer lenge etterpå. Det skjer iallfall med meg. Jeg hadde engang fru godseieren til bords på en tilstelning i naturvern- eller friluftslivs-sammenheng, og herr godseieren vis-à-vis. Samtalen gikk litt krøkkete – han og jeg lette visst begge etter et passende samtaleemne bortenfor rene høfligheter. Etter en liten pause så han granskende på meg, og spurte så om hva som skulle til for å bli æresmedlem av foreningen. Stussende og noe konfust nevnte jeg noe om lang og tro tjeneste...

Samme helg gikk jeg tur med min glade venninne, naboens puddeltispe Leika, inne i Sørkedalen et sted og ergret meg over nok en unødvendig skogsbilvei. I all fall unødvendig om vi skal prioritere godene for Markas turbrukere. For Leika kan det visst være det samme – alt er gøy på tur! Men for oss storbymennesker som søker intakt naturskog, er det en disharmoni. Vi satt oss likevel snart til og delte på leverposteimatene.

For den ene millionen mennesker som reelt bruker eller har anledning til å bruke Marka, burde rekreasjons- og klimaverdiene være enerådende. Det jeg skulle sagt, var naturligvis: «Hvis du enten kunne avhende dine skoger, eller

selv drive dem etter solide miljøprinsipper, da kunne jeg legge inn et godt ord for deg for æresmedlemskap, ja bauta med.»

La oss tenke videre. Det er greit at skog skal skjøttes. Flatehogster avgir CO₂ og er et minus i klimaregnskapet. Virket må tas ut, bortsett fra der vi vil ha urskog. Men virket må ha kvalitet, og dermed får det også bedre pris. Vi både vil og kan jo bygge i tre her til lands. Ytterpanel må holde i hundre år, ikke tyve som nå. Det vil si langsom vekst i treets ungdom, skyggefull vekst som gir tettere årringer. Da må også trærne – av forskjellig alder – få leve langt lenger enn i dag. Det taler også for plukkhogst. Her er bladet Grevlingen en kilde til solid fremtidsrettet skogsdrift!!

Og så en tanke til: Enn om vi fikk mer blandingskog? La rogn og bjerk få leve, få opp lønn og alm. På samme måten som jeg kan sitte under Kongeikene i Maridalen, Asbjørnseneika på Ask i Gjerdrum eller Bølereika ved Lahaugmoen, kunne kanskje våre barnebarns barnebarn få sitte under velvoksne etterkommere. Og det under fritt voksende eike-trær på åpne glenner i Marka.

Håper vi høres av.

KreativStrek/Sundhell

GI ET MEDLEMSKAP I JULEGAVE

Kjenner du noen som er glad i naturen, og som ikke er medlem av Naturvernforbundet? Gi et medlemskap i julegave, - og gjør en venn og naturen glad. En ting mindre å pakke inn med mye papir, mindre plast og en motvekt til forbrukets tidsalder er et medlemskap som julegave. I tillegg bidrar et medlemskap til økt engasjement og bevaring av naturen vår.

LOKALLAG I NOA

Send rettelsel til noa@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I ASKER

Kontaktperson: Jan Häusler, 982 99 667, asker@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Kontaktperson: Anne Gøril Aas, Postboks 252, 1319 Bekkestua, 909 21 780
baerum@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I FET

Kontaktperson: May Oldervik, 997 41 483, fet@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I GORUDDALEN

Kontaktperson: Helen Svensson, 917 64 902, goruddalen@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I LØRENSKOG

Kontaktperson: Bjørn Christensen, 467 43 831, lorenskog@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I NANNESTAD/GJERDRUM

Kontaktperson: Kåre Homble, 926 96 375, k.homble@online.no

NATURVERNFORBUNDET I NES

Kontaktperson: Karin Olsen, 419 20 615, nes@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ NESODDEN

Kontaktperson: Peter Schjøberg, 908 46 613, peterschjo@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NITTEDAL

Kontaktperson: Hiltrud Hemmersbach, 67 07 95 44, naturvernnittedal@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OPPEGÅRD

Kontaktperson: Mariella Memo, marimemo@online.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Kontaktperson: Åke Hartmann, Ullevålsveien 52, 0454 Oslo, 901 01 415,
oslonord@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO SØR

Kontaktperson: Ingvild Melvær Hanssen, 990 04 232, oslosor@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO VEST

Kontaktperson: Jon Gudbrand Fliflet, 900 43 521, oslovest@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO ØST

Kontaktperson: Pernille Hansen, 997 74 337, osloost@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I SKEDSMO

Kontaktperson: Birgitta Prøis, 977 17 485, birgitta@flangset.net

NATURVERNFORBUNDET I SKI

Kontaktperson: Stein Kr. Martinsen, 930 81 173, gaupestein@online.no

NATURVERNFORBUNDET I VESTBY

Kontaktperson: Kristian Vahl Østbye, Ugleveien 15, 1555 Son, 971 74 728,
kristian.ostbye@bym.oslo.kommune.no

NATURVERNFORBUNDET I ÅS

Kontaktperson: Lea Kristine Myklebust, 936 50 166, naturvern@nmbu.no

NATUR OG UNGDOM/NNV - OSLO STUDENTLAG

Kontaktperson: Aurora Kobernus, 944 29 340, aurarakobernus@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - ÅS STUDENTLAG

Kontaktperson: Lea Kristine Floyd Myklebust, 415 48 976, naturvern@nmbu.no

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

FROGN Kontaktperson: Sylvi Ofstad, 954 63 522, s-ofstad@online.no

SØRUM Kontaktperson: Helge Njaa, 905 00 728, helge.njaa@goodtech.no

ENEBAKK Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

SETT OG SAKSET av Ingunn Lund-Vang

Olje har igjen lekket ut i Alnaelva

Brannvesenet anslår nå at rundt 5.000 liter olje har lekket ut i Alnaelva. – En 15.000-liters tank er involvert og trolig er rundt 5.000 liter olje på avveie. Vi er ikke hundre prosent sikre på det. Det kan være mindre, men sannsynligvis er det snakk om 5.000 liter. Flere lenser er lagt ut på forskjellige steder i elva, og det også iverksatt utlegg av større lenser. Utslipet kommer afra Alfaset, ganske langt opp i Groruddalen. Det er registrert lukt av olje helt derfra og ned til Kværnerdalen ved Gamlebyen. Men enn så lenge er det ikke funnet lukt ved utløpet av elva i Oslofjorden.

I sommer rant om lag 50.000 liter fyringsolje ut i Alnaelva og videre ut i fjorden, noe som førte til at badeanlegget på Sørenga måtte stenges en periode etterpå.

Sakset og forkortet fra Dagsavisen 01.11.2018. Av Aslak Borgersrud, Dag Høie og NTB

Er lokalt selvstyre viktigere enn naturmangfold?

Siden regjeringsskiftet og Kommunaldepartementet tok over ansvaret for klager om plan- og bygningssaker, har antallet saker som går i favør av naturmangfoldet sunket fra 56 til 20 %.

Sakset fra Sabima, 26.10.2018

Nå kan du bestille Markakalenderen 2019. Ved å kjøpe Markakalenderen får du 12 flotte markabilder og 12 turforslag i eventyrskog. Her kan du oppdage nye områder i Marka og bli oppmerksom på de biologiske mangfoldet marka skjuler. Kalenderen dekker alle Markas områder, du kan oppdage eventyret i nye og gamle områder, finne naturroen, mulighetene og magien. Ønsker du å dele hele marka med familie, venner eller kolleger er dette julegavetips til deg som er tidlig ute. Ved kjøp av kalenderen bidrar du til NOAs arbeid til å ta vare på vårt grønne Oslo, spre naturkunnskap og naturglede.

MARKAKALENDER 2019

189,- /stk.

Porto og ekspedisjonsgebyr kommer i tillegg.

Rabatt ved kjøp av mer enn én kalender. Priser:

1 eks. kr 189,-
2–5 eks. kr 179,-/stk.
6–10 eks. kr 169,-/stk.
11–20 eks. kr 149,-/stk.
Be om pris ved bestilling av mer enn 20 eks.

Markakalenderen utgis av NOA. Kalenderen måler 21cm bredde og 29cm høyde.

BESTILL I DAG: Klipp ut kupongen, send bestilling til noa@noa.no eller ring NOA på 22 38 35 20. Kalenderen er klar for utsendelse i begynnelsen av november. Kommer du innom Søndre Sandås ved Sognsvann i kontorets åpningstid slipper du porto og gebyr.

Jeg bestiller herved eksemplar/er av NOAs Markakalender 2019.

Kalenderen koster **189,-/stk.**, porto og ekspedisjon kommer i tillegg.

DET GIS RABATT VED KJØP AV MER ENN EN KALENDER – SE PRISER*

Navn

Adresse

Postnummer og sted

*PRISER: 189,-/stk. • 2–5 eks. 179,-/stk. • 6–10 eks. 169,-/stk. • 11–20 eks. 149,-/stk.
Be om pris ved bestilling av mer enn 20 eks.

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Svarsending 2209
0091 Oslo